

Utbildningsinspektion i Hosjöskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Hosjöskolan

Skolverket sände den 18 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Hosjöskolan har bestått av undervisningsråden Bellita Torén och Susanna Åhgren. Besök i Hosjöskolan genomfördes den 12-13 april 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Hosjöskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Hosjöskolan genomfördes formella intervjuer med rektorerna och företrädare för lärare, elever, elevvårdspersonal och föräldrar. Lektioner i nästan samtliga klasser besöktes. Under besöket fördes också samtal med elever och vuxna som inspektörerna mötte i lektionssalar och korridorer.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Hosjöskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	110
Förskoleklass	42
Grundskola	363

Utbildningen vid Hosjöskolan i skoldistriktet Runn omfattar förskoleklass och grundskola årskurs 1–6 och vid skolan finns även fritidshem. Eleverna bor i närområdet.

Skolans huvudbyggnad är från 1950-talet. Hälften av skolans klasser undervisas i närbelägna lokaler som har byggts till under 60- och 90-talen. Renoveringar utfördes 1990.

Skolan är organiserad i två spår, vardera från förskoleklass till årskurs 6. Varje spår leds av en rektor. Eleverna och den pedagogiska personalen arbetar i arbetslag. Skolan deltar i försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

Inspektionen i Hosjöskolan omfattar förskoleklass och grundskola.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

I kursplanerna anges vilka kunskapsmål eleverna skall uppnå i olika ämnen.

Lärarna följer upp elevernas kunskapsutveckling i svenska och matematik genom bland annat olika tester och Skolverkets diagnostiska material. Det finns också elever som har individuella utvecklingsplaner eller portfolio av skiftande kvalitet.

Andelen elever i årskurs 5 som våren 2004 uppnådde målen i svenska var 85 procent, i engelska 91 procent och i matematik 82 procent. Andelen som uppnådde målen i samtliga ämnen uppgick till 77 procent. Skolan saknar systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än de som omfattas av nationella prov. Lärarna beskriver svårigheterna med att bedöma graden av måluppfyllelse. Den sistnämnda siffran om 77 procent är därför mer en uppskattning av måluppfyllelsen. Inspektörerna anser därför att arbetet med systematisk uppföljning av elevernas kunskapsutveckling i samtliga kursplaneämnen behöver förbättras. Resultatredovisningen visar att elevernas resultat bör förbättras.

Enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) skall skolan ansvara för att eleverna får de kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Skolan skall, förutom att ge utrymme för olika kunskapsformer såsom fakta, förståelse, färdigheter och förtrogenhet, stimulera eleverna att finna egna uttryckssätt att gestalta sina kunskaper och erfarenheter.

I intervjuer berättar eleverna att det är roligt att gå i skolan och inspektörerna upplever att eleverna känner lust att lära. Under inspektionen visar eleverna med glädje och stolthet vad de arbetar med, berättar hur de arbetar och vad som bör bli bättre. Eleverna har dock svårt att redogöra för sitt inflytande i det egna lärandet och inspektörerna ser få konkreta exempel på hur eleverna själva ges möjligheten. Eleverna har heller inte kännedom om målen för utbildningen, utan kunskapen handlar mer om vad eleverna ska göra och inte varför eller mot vilket mål de strävar. Inspektörerna bedömer därför att elevernas inflytande i det egna lärandet och elevernas kännedom om målen bör förbättras.

Enligt läroplanen skall eleven fostras till att omfatta vårt samhälles grundläggande demokratiska värderingar.

I intervjuer berättar eleverna att de känner sig trygga i skolan. Kränkande behandling förekommer sällan. Föräldrar och lärare instämmer. Eleverna lyssnar till varandra och visar respekt för varandra. De förstår också vikten av ett demokratiskt arbetssätt vilket de bland annat lärt sig genom klass- och elevrådsarbete. I skolans kvalitetsredovisning följs målen i läroplanen upp.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan uppvisar varierande resultat inom området kunskaper, utveckling och lärande. Inspektörerna finner att eleverna känner lust att lära och de uppger sig vara trygga i skolan. Elevernas inflytande i det egna lärandet och elevernas kännedom om målen bör dock för-

bättras. Skolan följer upp målen i läroplanen men behöver utveckla arbetet med att följa upp och analysera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Kunskapsresultaten behöver också förbättras ytterligare.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

I Hosjöskolan arbetar eleverna i formaliserad elevmedverkan genom klass- och elevråd. Vid dessa råd diskuterar eleverna och rektorerna huvudsakligen den yttre miljön men också frågor kring skolans värdegrundsarbete. Innehåll och arbetssätt i undervisningen diskuterar de däremot sällan, varför detta kan utvecklas.

Värdegrundsarbete är en del av vardagen. Lärarna arbetar på olika sätt, till exempel med klassråd, dagbok och projekt Charlie, vars syfte är att stärka elevens självkänsla för att kunna stå emot gruppträck. I slutet av en period sammanfattar exempelvis läraren i årskurs 1 skriftligen till föräldrarna hur arbetet med Charlieprojektet fortgår. Vidare har skolans elevskyddsombud utformat en enkät om trivseln på skolan och resultaten redovisas i skoltidningen. Skolans antimobbningssteam, där även specialpedagogisk kompetens ingår, träffas regelbundet för kartläggning och vidtagande av eventuella åtgärder. Eleverna känner till teamets arbete men kan i varierande grad beskriva dess arbete. Föräldrarna är enbart i liten grad insatta i antimobbningssteamets arbete. Föräldrarna uppger emellertid att det känns tryggt att lämna sina barn i skolan och att barnen hemma tar upp frågor kring värderingar.

Skolan har ett handlingsprogram som beskriver hur skolan arbetar med att förebygga och åtgärda kränkande behandling. Inspektörerna bedömer dock att Hosjöskolans handlingsprogram är bristfälligt då det endast fokuserar på mobbning och inte alla former av kränkningar. Den behandlar inte tydligt att programmet gäller för samtliga relationer där kränkningar kan förekomma, dvs. såväl mellan elever som mellan personal och elever. Skolans strategier för att arbeta förebyggande framgår inte heller på ett tydligt sätt. Vidare anges inte rutiner kring information mellan skola och hem när en elev blir utsatt eller utsätter andra för kränkningar. Inspektörernas samlade bedömning är att skolans handlingsplan bör förbättras i ovan nämnda delar.

Alla föräldrar inbjuds till samrådsmöten. Det finns även en föräldraförening som bland annat ger ut skolans tidning. Föräldrarna berättar att de alltid är välkomna att delta under skoldagen och att den öppna-dörrens-förhållningssätt råder vid skolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Hosjöskolan arbetar väl för en god arbetsmiljö och delaktighet. Handlingsprogrammet mot kränkande behandling bör dock utvecklas enligt ovan.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetslagen i Hosjöskolan har tagit fram lokala konkretiserade kursplaner i svenska, engelska och matematik och avser att ta fram liknande i fler ämnen. Vid sidan om dessa anses skolans kvalitetsredovisning utgöra en form av arbetsplan. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att det i intervjuer fram-

kommer att det arbete och de konkretiseringar som arbetslagen arbetat fram inte alltid kommer alla till del.

Lärarna uppger att ledorden för verksamheten är glädje, humor och respekt. Skolan är sedan hösten 2004 organiserad i två parallella spår som vardera omfattar förskoleklass och grundskola 1–6. Fördelarna med denna nya organisation är enligt rektorerna en bättre kontinuitet. Övergången för eleverna mellan årskurs 3 och 4 blir smidigare och samma lärare kan följa eleven hela vägen till årskurs 6. Skolan deltar i försöksverksamhet utan timplan men en del lärare uppger att de arbetar så som det vore undervisning enligt timplanen.

Skolans elever är indelade i klasser utifrån vilken årskurs de går i. Ibland arbetar eleverna i åldershomogena grupper och ibland i åldersblandade grupper. Lärandet sker i varierade arbetsformer, så som temainriktat arbetssätt, ämnesövergripande arbete, arbete med hjälp av lärobok, dator, laborativt material eller spel. Eleverna arbetar såväl enskilt som i grupp. Under lektionsbesöken möter inspektörerna lugn och ro men även tendenser till oro.

Hosjöskolan har antagit skoldistriktets erbjudande att arbeta med och få kompetens i ett läromedel som syftar till att utveckla eleverna i svenska språket. Nästan alla lärare arbetar med detta material och inspektörerna uppfattar att lärarna i olika hög grad anser materialet vara en god pedagogisk hjälp för elevernas inläring. Eleverna är överlag nöjda med materialet men elever i de högre åldrarna uttrycker en viss skepsis och trötthet över att använda materialet.

Utifrån att Falu kommun numera finns på världsarvslistan har skolan arbetat med temat världsarvet under läsåret 2004/05. Eleverna arbetar temainriktat och varje arbetsprojekt avslutas med någon form av redogörelse, till exempel i form av en skrift, ett teaterstycke eller genom en muntlig framställning. Inspektörerna ser även andra exempel på där eleverna arbetat temainriktat eller ämnesintegrerat. Exempelvis har eleverna i årskurs 4–6 under två dagar arbetat kring temat "Aldrig mer" som bottnar i att vi ska visa respekt och förståelse för varandra. Förintelsen var här ett delområde.

När det gäller att öka elevernas ansvarstagande i sin egen utbildning och sitt eget sätt att lära menar lärarna att de talar med eleverna om att det finns olika inlärningsstilar och de tillåter eleverna att pröva olika arbetssätt. Eleverna kan själva redogöra för exempel. I detta sammanhang berättar eleverna också om hur de arrangerat en melodifestival på skolan och att de skrev sångtexterna. Tidigare har de genomfört en musikal om Heliga Birgitta.

Enligt lärarna har eleverna kortsiktiga mål, där exempelvis "att skriva" och "jag vill bli en bättre läsare, genom att..." är mål. En del lärare dokumenterar med hjälp av samtal med eleven om hur eleven uppfattar skolan. Detta gäller främst i de lägre åldrarna. Eleverna har i olika grad, oavhängigt vilken ålder de är i, förståelse för de mål som finns för deras utbildning.

Skolan planerar att ta fram individuella utvecklingsplaner för varje enskild elev. Många elever har idag en egen portfolio. Inspektörernas intryck är, efter att ha tagit del av flera samt efter intervjuer, att elevernas portfolios är av skiftande kvalitet.

Om en elev är i behov av särskilt stöd upprättas åtgärdsprogram i enlighet med kraven i författningarna. De åtgärdsprogram som inspektörerna tar del av är i utformning och innehåll av varierande kvalitet. Kontinuerliga diskussioner om det pedagogiska innehållet förs emellertid mellan lärarna och specialpedagogerna.

Många elever har en kontaktbok som kontinuerligt används som informationskanal mellan skola och hem. Utvecklingssamtalen förbereds med frågor som eleven får besvara. Överlag är föräldrar och elever nöjda med samtalen. Lärarna anser dock att de kan utveckla informationen kring elevernas kunskapsutveckling i en del ämnen. Inspektörerna vill här uppmärksamma vad som konstaterats ovan i avsnitt 1.

Inspektörerna får intrycket av att lärandet i förskoleklassen sker under lekfulla former. I intervjuer med lärarna framkommer att övergången för eleverna mellan förskoleklassen och grundskolan sker på ett grundligt och genomarbetat sätt så att brytpunkten för eleven minimeras så mycket som möjligt.

Elever som är berättigade undervisning i svenska som andraspråk har under perioder fått sådan undervisning. Inspektörerna vill här uppmärksamma skolan på att sådan undervisning skall ges om så behövs och att eleven då följer kursplanen i svenska som andraspråk, en kursplan som viktas lika med kursplanen i svenska.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Hosjöskolan har en god pedagogisk verksamhet. Skolan har väl fungerade rutiner kring elevstöd.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

I Hosjöskolan har två rektorer gemensamt ett övergripande ansvar för förskoleklassen och grundskolan årskurs 1–6. Skolan är organiserad i två arbetslag och rektorerna ansvarar för var sitt. I respektive ansvar ingår personalansvar, elevansvar och även elevvård vilket innebär att varje elev har en rektor. Organisationen är tydlig för envar. Personalen uppger att rektorerna är väl förtrogna med sin verksamhet. De menar att rektorerna vill leda verksamheten åt samma håll, vilket ibland sker på olika sätt och med olika metoder.

Respektive arbetslag, tillsammans med specialpedagogerna, träffas varje vecka för planering och utvärdering. Visserligen träffas arbetslagen på gemensamma studiedagar men lärarna anser ändå att de inte diskuterar och analyserar verksamheten tillsammans i tillräcklig omfattning. Rektorerna kartlägger lärarnas arbete inför framtagandet av kvalitetsredovisningen och kan på så sätt klargöra om läroplanens intentioner följs. Under inspektionsbesöket tydliggörs att det bland personalen, föräldrarna och till viss del bland eleverna finns en oro för känslan av att skolan blir två skolor i en. Exempelvis upplever de intervjuade föräldrarna att det finns skillnader mellan arbetslagen i arbetssätt som bland eleverna inte alltid upplevs som positivt. Inspektörerna vill här uppmärksamma skolans ansvar att tillförsäkra elevernas rätt till en likvärdig utbildning.

Skolans kvalitetsredovisning, den senaste för läsåret 2003/04, processas fram i arbetslagen och sammanställs av rektorerna. Den innehåller dels utdrag ur läroplanens samtliga målområden, dels hur skolan avser arbeta för att nå målen (handlingsplan), dels hur det blev (resultat), dels varför det blev så (reflektion

och analys) samt hur skolan vill fortsätta arbetet (slutsats). Redovisningen av elevernas måluppfyllelse i årskurs 5 kommenteras inte. En del lärare pekar på att de inte känner igen sig i kvalitetsredovisning. Inspektörerna bedömer ändå att Hosjöskolan har en kvalitetsredovisning av god kvalitet eftersom den är utförlig och analyserande. Den kan dock förbättras eftersom den inte analyserar kunskapsresultaten. Enligt rektorerna skall föräldrarna nästa år börja involveras i framtagandet av kvalitetsredovisningen.

Skolutveckling har drivits med hjälp av medel ut Europeiska socialfondens Växtkraft Mål 3. Personalen har utifrån intresse och kompetens bildat olika grupper som arbetat fram innehåll och material. Exempel på detta är arbete med världsarvet, hälsa och livsstil samt portfolioarbete.

Sammanfattningsvis finner inspektörerna att styrning, ledning och kvalitetsarbetet fungerar bra på skolan. Den leds av rektorer som bedöms vara väl förtrogna med verksamheten. Ansvarsfördelningen mellan rektorerna är tydlig. Skolans kvalitetsredovisning är i stort sett av god kvalitet. Den kan dock utvecklas till att även analysera elevernas kunskapsresultat.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

I Hosjöskolan får eleverna under årskurs 6 pröva på språkval under några veckor för att därefter läsa svenska och engelska.

Eleverna erbjuds inte elevens val, vilket inte är godtagbart. Skolan skall organisera elevens val så att eleverna kan göra ett självständigt och individuellt val som ger möjlighet till breddning och fördjupning inom ett eller flera ämnen som ligger inom ramen för de nationella kursplanerna.

Föräldrarna får information om sitt barns kunskapsutveckling. På samrådsmötena en gång per år informeras föräldrarna om läroplanen. De känner till arbetet med de konkretiserade målen i svenska, engelska och matematik men har i övrigt ändå ingen kännedom om målen för utbildningen. På skolans webbplats kan man hämta information om olika möten som skolan haft, kvalitetsredovisning, m.m.

Enligt uppgift från skolan är utbildningen avgiftsfri. På friluftsdagar får eleverna välja mellan olika aktiviteter där viss aktivitet kostar flera hundra kronor medan andra är gratis. Frågan om avgifter behandlas närmare i kommunrapporten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna vid Hosjöskolan har tillgång till utbildning i den omfattning som anges i de statliga bestämmelserna. Elevens val erbjuds dock inte, vilket inte är godtagbart.

6. Resurser

I Hosjöskolan har alla lärare en pedagogisk utbildning. De får kompetensutveckling, dels enskild, dels gemensam. Extra medel genom Mål 3 har tillskjutits skolan för kompetensutveckling i syfte att förändra arbetssätt och innehåll i verksamheten.

Personalen är delaktig i den interna diskussionen och kan påverka resursfördelningen. Lärarna uppger att de har tillgång till läromedel, datorer och annat för

att kunna ge eleverna en tidsenlig och ändamålsenlig utbildning. Skolan har också ett litet bibliotek. Lokalerna bedöms vara ändamålsenliga.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det vid skolan överlag finns goda förutsättningar för att eleverna skall kunna nå målen i läroplanen och kursplanerna.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten övergripande är av god kvalitet.

Eleverna känner lust att lära och uppges vara trygga i sin skola. Hosjöskolan arbetar väl för en god arbetsmiljö och delaktighet.

Skolan har en god pedagogisk verksamhet där eleverna känner lust att lära och där skolan har väl fungerade rutiner kring elevstöd. Eleverna uppges vara trygga i sin skola och skolan arbetar väl för en god arbetsmiljö och delaktighet. Rektorerna bedöms vara väl förtrogna med verksamheten och ansvarfördelningen dem emellan är tydlig. Kvalitetsredovisningen är huvudsakligen av god kvalitet. Tillgången till utbildning och förutsättningar för eleverna att nå målen är överlag gott.

Det finns dock behov av insatser inom följande områden.

- Elevernas kunskapsresultat bör förbättras.
- Skolan bör följa upp och analysera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.
- Elevernas inflytande i det egna lärandet och kunskaper om målen för utbildningen bör förbättras.
- Handlingsprogrammet mot kränkande behandling bör utvecklas.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Elevens val anordnas inte i enlighet med författningarna (2 kap. 19 § grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-12-16	Stockholm

Susanna Åhgren
Bellita Torén